

Rheoli a Chynnal Cartref

Lefel Mynediad 1 – Lefel 2

Sgiliau Bywyd a Gwaith
Cynnwys yr Uned

Cynnwys

Nod yr Uned	3
Unedau gan Sefydliadau Dyfarnu Eraill.....	3
Dogfennaeth y Gymhwyster	3
Cynnydd ar draws lefelau	4
Gofynion Cyflenwi	5
Dull Asesu	7
Lefel Mynediad 1	8
Lefel Mynediad 2	8
Lefel Mynediad 3	9
Lefel 1	9
Lefel 2	10
Cynnwys yr Uned	11
Lefel mynediad 1	11
Lefel mynediad 2	13
Lefel Mynediad 3	16
Lefel 1	19
Lefel 2	22

Nod yr Uned

Mae'r uned hon yn rhan o'r gyfres Sgiliau Bywyd a Gwaith. Mae wedi'i ddylunio'n bennaf ar gyfer dysgwyr 14-16 oed yng Nghymru i'w astudio fel rhan o gymwysterau 'Sgiliau Bywyd' neu 'Sgiliau Bywyd a Gwaith'.

Mae cyfres o unedau 'Rheoli a Chynnal Cartref' wedi'i dylunio i ddatblygu sgiliau dysgwyr mewn amrywiol agweddau ar reoli aelwyd a chynnal a chadw cartref sylfaenol i hyrwyddo annibyniaeth, gyda ffocws ar ddiogelwch a chynaliadwyedd.

Unedau gan Sefydliadau Dyfarnu Eraill

Dim ond unedau sy'n rhan o gymwysterau cymeradwy Sgiliau Bywyd, Sgiliau Gwaith, a Sgiliau Bywyd a Gwaith Open Awards a all gyfrannu at gyflawni'r cymhwyster hwn.

Ni all unedau sydd wedi'u hardystio gan Sefydliadau Dyfarnu eraill, neu unedau a gymerwyd o gymwysterau Open Awards eraill, gyfrannu at gyflawni'r cymhwyster hwn. Mae'r gofyniad hwn yn berthnasol ar draws cymwysterau o bob lefel a maint.

Dogfennaeth y Gymhwyster

Mae Manyleb yr Uned hon yn ddogfen orfodol ac rhaid ei darllen a'i chymhwyso ochr yn ochr â'r Canllaw Cymhwysterau perthnasol (sy'n benodoli'rlefel) a Llawlyfr Darparwr Open Awards.

Cynnydd ar draws lefelau

Mae'r gyfres hon o unedau wedi'i dylunio ar gyfer dysgwyr o Lefel Mynediad 1 – Lefel 2. Gall dysgwyr symud ymlaen drwy'r lefelau drwy gydol eu taith addysg, neu ddechrau ar lefel uwch yn briodol i'w lefel ddysgu, eu targedau addysg a'u dyheadau.

Mae'r tabl isod yn crynhoi'r meysydd dysgu sydd wedi'u cynnwys yn yr unedau a sut y caiff y rhain eu trin ar bob lefel.

Cysyniad	Mynediad 1	Mynediad 2	Cofnod 3	Lefel 1	Lefel 2
Diogelwch yn y cartref	Adnabod peryglon syml	Adnabod peryglon a nodi ymatebion	Disgrifio risgiau a diogelwch sylfaenol	Esbonio risgiau ac atal	Asesu risgiau a chyfiawnhau ymatebion
Glanhau a hylendid	Arddangos glanhau syml	Dewis a gwneud tasgau glanhau	Dewis a defnyddio dulliau priodol	Trefnu glanhau a pharatoi arferion	Cynllunio a gwerthuso arferion glanhau
Gwastraff a chynaliadwyed	Adnabod eitemau ailgylchadwy	Dosbarthu'r gwastraff yn gategoriâu	Dosbarthu gwastraff a disgrifio arbed adnoddau	Disgrifio manteision ailgylchu a chynaliadwyed	Cymharu a chyfiawnhau dewisiadau cynaliadwy
Sgiliau cynnal a chadw	Adnabod offer a gwneud gwiriadau syml	Adnabod offer a chyflawni tasgau sylfaenol	Defnyddio offer ar gyfer tasgau cynnal a chadw syml	Cyflawni tasgau ac adrodd am broblemau	Dewis, cyflawni a gwerthuso tasgau cynnal a chadw
Annibyniaeth	Cefnogir yn llawn	Rhywfaint o annibyniaeth	Annibyniaeth cynyddol	Gweithio'n annibynnol	Annibynnol gyda barn a myfyrdod
Galw Gwybyddol	Adnabod, cydnabod	Adnabod, dewis, cyflawni	Dewis, defnyddio, disgrifio	Esbonio, trefnu, cymhwyso	Asesu, cyfiawnhau, gwerthuso

Gofynion Cyflenwi

Cyn darparu, rhaid bod gan ddarparwyr Gynllun Darparu ac Asesu cymeradwy sy'n mapio addysgu, dysgu ac asesu i'r holl feini prawf asesu (sy'n benodol i'r lefel) ym Manyleb yr Uned hon.

Disgwylir i ddarparwyr gynllunio a chyflwyno gweithgareddau dysgu ac asesu o fewn cyfleusterau safonol ysgol/coleg/darparwr hyfforddiant. Dylai'r uned hon fod yn hygyrch ac yn gyraeddadwy heb fod angen seilwaith arbenigol, adnoddau drud neu amodau mynediad cyfyngol.

Dylai'r ddarpariaeth ganolbwyntio ar ddatblygu sgiliau ymarferol, gwybodaeth a dealltwriaeth dysgwyr o reoli a chynnal cartref, gyda phwyslais ar:

- annibyniaeth mewn tasgau bob dydd
- arferion gwaith diogel
- ymddygiadau cynaliadwy.

Dylid gosod gweithgareddau dysgu mewn cyd-destun amgylcheddau cartref go iawn neu efelychiedig, gan alluogi dysgwyr i ddefnyddio sgiliau mewn sefyllfaoedd ystyrlon. Lle bo modd, dylai gweithgareddau ymarferol fod yn rhan graidd o'r ddarpariaeth.

Adnoddau Staff

Rhaid i ddarparwyr sicrhau bod athrawon cymwys a phrofiadol ar gael i gyflwyno ac asesu'r uned hon.

Rhaid i staff dosbarthu:

- cael profiad perthnasol mewn sgiliau bywyd, datblygiad personol, neu sgiliau ymarferol y cartref
- bod yn gymwys i arddangos defnydd diogel o offer sylfaenol, offer glanhau, ac arferion cartref
- deall asesu sgiliau ymarferol a thystiolaeth seiliedig ar bortffolio.

Nid yw cymwysterau galwedigaethol ffurfiol yn orfodol; ond mae rhaid bod gan staff brofiad a chymhwysedd priodol.

Dylai fod gan staff dosbarthu gymhwyster addysgu neu hyfforddi cydnabyddedig, neu fod yn gweithio tuag ato, lle mae hyn yn ofyniad gan y darparwr.

Adnoddau Corfforol

Rhaid i ddarparwyr sicrhau mynediad at adnoddau priodol, cost isel, a chyffredin.

Offer Glanhau e.e.

- clwtiau, sbwngiau, brwsis
- cynhyrchion glanhau sylfaenol (e.e. glanhawr arwynebau, hylif golchi llestri)
- biniau gwastraff neu gynhwysyddion ar gyfer trefnu pethau.

Eitemau cartref e.e.

- eitemau bob dydd ar gyfer tasgau glanhau, trefnu, a chynnal a chadw
- enghreifftiau o ddeunydd ailgylchadwy ac eraill.

Offer Sylfaenol e.e.

- offer syml fel tyrnsgriwiau, batris, neu eitemau cartref tebyg a diogel.

Cymhorthion dysgu e.e.

- delweddau neu senarios yn dangos peryglon, offer, neu senarios yn y cartref
- templedi cynllunio syml (dewisol, e.e. trefnion glanhau neu restru gwirio).

Iechyd a Diogelwch e.e.

Rhaid i ddarparwyr sicrhau bod:

- cynhelir pob gweithgaredd yn unol â gofynion iechyd a diogelwch.
- Caiff dysgwyr oruchwyliaeth briodol wrth ddefnyddio offer neu gynhyrchion glanhau.
- Mae asesiadau risg ar waith ar gyfer gweithgareddau ymarferol.

Dylid dysgu dysgwyr i:

- adnabod ac ymateb i beryglon
- defnyddio offer yn ddiogel
- Dilyn y cyfarwyddiadau wrth ddefnyddio cynhyrchion cartref.

Gofynion Mynediad

Nid oes angen unrhyw ddysgu na chymwysterau blaenorol ar ddysgwyr ar gyfer unrhyw un o'r unedau yn y gyfres hon. Fodd bynnag, wrth i lefel cymhlethdod yr iaith gynyddu drwy'r lefel, rhaid i'r darparwr gwblhau asesiadau cychwynnol cadarn i sicrhau bod y dysgwr yn gallu cael mynediad at y cynnwys ar y lefel y maent yn dechrau arni.

Dull Asesu

Mae'r gyfres hon o unedau wedi'i dylunio i'w hasesu drwy dasgau a gweithgareddau asesu a ddyluniwyd gan y darparwr.

Rhaid bodloni'r holl feini prawf asesu'n llawn er mwyn i'r dysgwr dderbyn marc 'pas'. Ni ellir gwneud unrhyw ddyfarniad rhannol os na chaiff unrhyw feini prawf asesu eu bodloni.

Mae'n ofynnol i ddysgwyr gasglu tystiolaeth mewn portffolio o dystiolaeth. Gellir cyflwyno hwn yn ddigidol (e.e. drwy system e-bortffolio) neu ar bapur, fel y bo'n briodol i'r dysgwr unigol. Lle bynnag y bo modd, anogir e-bortffolios.

Rhaid i aseswyr asesu'r dystiolaeth a gasglwyd gan y dysgwr yn erbyn meini prawf asesu'r uned i benderfynu a yw pob un wedi'i fodloni'n llawn ai peidio. Mae pob penderfyniad asesu yn destun i sicrhau ansawdd mewnol (IQA) gan y darparwr a sicrhau ansawdd allanol (EQA) gan Open Awards cyn i'r canlyniad gael ei gadarnhau.

Penderfynwyd bod y mathau canlynol o dasgau asesu yn addas ar gyfer y gyfres o unedau hon.

Lefel Mynediad 1

Dylai asesiad o Reoli a Chynnal Cartref ar Lefel Mynediad 1 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreiffiau o Dasgau
Adnabod	Adnabod peryglon cyffredin o ddelweddau neu senarios bywyd go iawn (e.e. llawr gwlyb, arwyneb poeth)
Paru	Paru eitemau neu offer glanhau i'r lluniau.
Cydnabyddiaeth	Adnabod eitemau ailgylchadwy o ddetholiad
Gweithgaredd Ymarferol â Chefnogaeth	Dangos sut i lanhau arwyneb (e.e. sychu bwrdd)
Tasg Drefnu	Rhoi eitemau yn y cynhwysydd ailgylchu neu'r bin sbwriel gyda chymorth
Sylw	Sylw'r asesydd ar y cyfranogiad mewn gwirio cynnal a chadw syml (e.e. gwirio a yw rhywbeth yn gweithio)

Lefel Mynediad 2

Dylai asesiad o Reoli a Chynnal Cartref ar Lefel Mynediad 2 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreiffiau o Dasgau
Atebion Byr	Adnabod peryglon a nodi beth i'w wneud (e.e. dweud wrth oedolyn, osgoi'r perygl)
Paru / Dewis	Dewis cynhyrchion neu offer glanhau priodol ar gyfer tasgau penodol
Tasg Ymarferol	Gwneud gweithgaredd glanhau syml (e.e. tacluso neu olchi arwynebau)
Tasg Drefnu	Dosbarthu gwastraff i gategorïau priodol (e.e. ailgylchu, gwastraff cyffredinol)
Gweithgaredd Ymarferol	Gwneud gwiriad cynnal a chadw sylfaenol (e.e. gwirio ffenestri, nodi problemau)
Sylw	Sylw'r asesydd ar fwy o annibyniaeth wrth gyflawni tasgau

Lefel Mynediad 3

Dylai asesiad o Reoli a Chynnal Cartref ar Lefel Mynediad 3 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreifftiau o Dasgau
Esboniad Byr	Disgrifio risgiau'r aelwyd a ffyrdd o gynnal diogelwch
Tasg Ymarferol	Dewis a defnyddio offer glanhau priodol ar gyfer gwahanol dasgau
Tasg Ymarferol	Dosbarthu gwastraff a dangos ymddygiadau cynaliadwy
Tasg Ymarferol	Gwneud tasg gynnal a chadw syml (e.e. tynhau neu amnewid eitem)
Tasg Strwythuredig	Dilyn y cyfarwyddiadau wrth ddefnyddio cynhyrchion glanhau
Sylw	Sylw'r asesydd ar gwblhau tasg yn annibynnol

Lefel 1

Dylai asesiad o Reoli a Chynnal Cartref ar Lefel 1 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreifftiau o Dasgau
Tasg Ysgrifenedig / Llafar	Esbonio'r risgiau a sut i'w hatal
Tasg Gynllunio	Paratoi trefn lanhau syml (e.e. cynllun dyddiol/wythnosol)
Tasg Ymarferol	Trefnu offer a gwneud tasg lanhau
Tasg Wybodaeth	Disgrifio'r gofynion ailgylchu a'r manteision cynaliadwyedd
Tasg Ymarferol	Gwneud tasg gynnal a chadw'n ddiogel
Tasg Adrodd	Adrodd problem cynnal a chadw (e.e. ysgrifenedig, llafar neu ddigidol)
Sylw	Aseswr yn gwylio gwaith annibynnol ac arfer diogel

Lefel 2

Dylai asesiad o Reoli a Chynnal Cartref ar Lefel 2 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreifftiau o Dasgau
Tasg sy'n Seiliedig ar Senario	Asesu peryglon mewn amgylchedd cartref ac egluro ymatebion
Tasg Gynllunio	Cynllunio trefn lanhau ar gyfer cartref neu ardal
Tasg Adolygu	Gwerthuso effeithiolrwydd y dulliau neu'r cynhyrchion glanhau a ddefnyddiwyd
Tasg Gymharu	Cymharu dulliau o waredu gwastraff a nodi'r defnydd priodol
Tasg Ymarferol	Cynnal tasg gynnal a chadw yn annibynnol
Tasg Ddewis	Dewis yr offer priodol ar gyfer tasg cynnal a chadw
Tasg Werthuso	Gwerthuso canlyniad y dasg gynnal a chadw
Sylw	Sylw'r asesydd ar annibyniaeth, gwneud penderfyniadau ac arfer diogel

Cynnwys yr Uned

Lefel mynediad 1

Teitl yr Uned: Rheoli a Chynnal Cartref

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM096

Lefel: Lefel Mynediad 1

Gwerth Credyd: Un (1)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 10

Nod yr Uned: Datblygu sgiliau dysgwyr mewn amrywiol agweddau ar reoli'r aelwyd a gwaith cynnal a chadw sylfaenol gartref i hyrwyddo annibyniaeth, gan ganolbwyntio ar ddiogelwch a chynaliadwyedd.

Egwyddorion Cynyddu
Cynnydd 1 - Rwy'n dechrau adnabod y cysylltiad rhwng y newidiadau corfforol ac emosiynol a all ddigwydd mewn gwahanol gyd-destunau.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):	Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):
1. Gwybod sut i gadw'n ddiogel yn amgylchedd y cartref	1.1 Nodi peryglon cyffredin y cartref
	1.2 Adnabod rhywun a all helpu gyda diogelwch y cartref
2. Gallu cadw cartref yn lân	2.1 Dangos sut i lanhau arwyneb syml
	2.2 Adnabod eitemau a ddefnyddir ar gyfer glanhau
3. Gwybod sut i reoli gwastraff y cartref	3.1 Dangos sut i drefnu eitemau i'w gwaredu neu i'w hailgylchu
	3.2 Adnabod eitemau y gellir eu hailgylchu
4. Gwybod tasgau cynnal a chadw sylfaenol y cartref	4.1 Nodi offer syml a ddefnyddir yn y cartref
	4.2 Gwneud gwiriad syml sy'n ymwneud â chynnal a chadw

Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 1	AC 1.1 Rhaid i ddysgwyr nodi o leiaf ddau berygl syml, e.e. llawr gwlyb, arwyneb poeth, gwrthrych miniog. Gall tystiolaeth gynnwys pwyntio, enwi neu ddewis delweddau. AC 1.2 Gallai hyn gynnwys e.e. rhiant, gofalwr, athro, gwasanaethau brys.
Deilliant Dysgu 2	AC 2.1 Gallai hyn gynnwys e.e. sychu bwrdd, codi eitemau, defnyddio lliain yn ddiogel. AC 2.2 Rhaid i ddysgwyr nodi o leiaf ddau eitem, e.e. lliain, brwsh, potel chwistrellu.
Deilliant Dysgu 3	AC 3.1 Gallai hyn gynnwys e.e. papur, plastig, gwastraff cyffredinol. AC 3.2 Rhaid i ddysgwyr nodi o leiaf ddau eitem, e.e. poteli, caniau, cardbord.
Deilliant Dysgu 4	AC 4.1 Rhaid i ddysgwyr nodi o leiaf ddau offeryn e.e. tyrnsgriw, tors. AC 4.2 Gallai hyn gynnwys e.e. gwirio a yw golau'n gweithio, adnabod eitem sy'n llac.

Maes Profiad Dysgu	Iechyd a Lles
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae datblygu iechyd a lles corfforol yn dod â manteision am oes.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 4 - Unigolion iach, hyderus, yn barod i arwain bywydau boddhaus fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Llythrennedd / Rhifedd a Digidol
Sgiliau Cyfannol	Cynllunio a threfnu
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Defnyddio cynhyrchion a deunydd ecogyfeillgar mewn tasgau cartref i gefnogi byw'n gynaliadwy.

Themâu Trawsbynciol Perthnasol

Thema	Rhesymeg
Lleol/cenedlaethol/rhyngwladol	Annog arferion byw cynaliadwy.

Lefel Mynediad 2

Teitl yr Uned: Rheoli a Chynnal Cartref

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM097

Lefel: Lefel Mynediad 2

Gwerth Credyd: Un (1)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 10

Nod yr Uned: Datblygu sgiliau dysgwyr mewn amrywiol agweddau ar reoli'r aelwyd a gwaith cynnal a chadw sylfaenol gartref i hyrwyddo annibyniaeth, gan ganolbwyntio ar ddiogelwch a chynaliadwyedd.

Egwyddorion Cynyddu

Cam Cynnydd 2 - Gallaf ddisgrifio'r ffordd y mae newidiadau corfforol ac emosiynol yn gysylltiedig mewn gwahanol gyd-destunau.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):	Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):
1. Gwybod sut i gynnal amgylchedd cartref diogel	1.1 Nodi peryglon yn y cartref
	1.2 Nodi sut i ymateb i berygl neu broblem cynnal a chadw
2. Gallu cadw'r cartref yn lân ac yn hylendid	2.1 Dewis cynhyrchion glanhau ar gyfer tasgau gwahanol
	2.2 Gwneud tasg lanhau syml
3. Gallu rheoli gwastraff y cartref yn gynaliadwy	3.1 Adnabod eitemau y gellir eu hailgylchu ac eitemau na ellir eu hailgylchu
	3.2 Dosbarthu gwastraff i'r opsiynau gwaredu priodol
4. Gwybod tasgau cynnal a chadw sylfaenol y cartref	4.1 Adnabod offer a'u defnyddiau
	4.2 Gwneud gwiriad neu dasg cynnal a chadw syml

Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 1	AC 1.1 Rhaid i ddysgwyr nodi o leiaf ddau berygl y gellir eu canfod yn y cartref e.e. gollyngiadau, gwifrau wedi'u difrodi, annibendod, arwynebau poeth. AC 1.2 Rhaid i ddysgwyr nodi camau syml y gallant eu cymryd i ymateb i'r peryglon a nodwyd neu'r mater cynnal a chadw, e.e. dweud wrth oedolyn, osgoi'r perygl, adrodd y mater.
Deilliant Dysgu 2	AC 2.1 Gallai deunydd dysgu gynnwys lliain ar gyfer arwynebau, brwsh ar gyfer lloriau, hylif golchi llestri ar gyfer llestri. AC 2.2 Mae dysgwyr yn cynnal gweithgaredd glanhau gyda rhywfaint o annibyniaeth, e.e. sychu arwynebau, tacluso ardal, glanhau ar ôl gweithgaredd.
Deilliant Dysgu 3	AC 3.1 Gallai hyn gynnwys e.e. plastig yn erbyn gwastraff cyffredinol. AC 3.2 Gallai hyn gynnwys e.e. ailgylchu, gwastraff bwyd, gwastraff cyffredinol, gyda chefnogaeth gyfyngedig.
Deilliant Dysgu 4	AC 4.1 Rhaid i ddysgwyr nodi o leiaf ddau offeryn a'u defnydd, e.e. tyrnsgrïw ar gyfer tynhau. AC 4.2 Rhaid i ddysgwyr gyflawni tasg sylfaenol gyda chymorth, e.e. gwirio bod rhywbeth yn gweithio, tynhau eitem sy'n llac, adnabod pryd mae angen trwsio rhywbeth.

Maes Profiad Dysgu	Iechyd a Lles
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae datblygu iechyd a lles corfforol yn dod â manteision am oes.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 4 - Unigolion iach, hyderus, yn barod i arwain bywydau boddhaus fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Llythrennedd / Rhifedd a Digidol
Sgiliau Cyfannol	Cynllunio a threfnu
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Defnyddio cynhyrchion a deunydd ecogyfeillgar mewn tasgau cartref i gefnogi byw'n gynaliadwy.

Themâu Trawsbynciol Perthnasol

Thema	Rhesymeg
Lleol/cenedlaethol/rhyngwladol	Annog arferion byw cynaliadwy.

Lefel Mynediad 3

Teitl yr Uned: Rheoli a Chynnal Cartref

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM098

Lefel: Lefel Mynediad 3

Gwerth Credyd: Un (1)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 10

Nod yr Uned: Datblygu sgiliau dysgwyr mewn amrywiol agweddau ar reoli'r aelwyd a gwaith cynnal a chadw sylfaenol gartref i hyrwyddo annibyniaeth, gan ganolbwyntio ar ddiogelwch a chynaliadwyedd.

Egwyddorion Cynyddu

Cam Cynnydd 3 - Gallaf esbonio'r ffordd y mae newidiadau corfforol ac emosiynol yn gysylltiedig mewn gwahanol gyd-destunau, a gallaf fonitro, adolygu ac addasu fy ymddygiad i gefnogi fy iechyd corfforol ac emosiynol, gan osod targedau perthnasol i mi fy hun.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):	Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):
1. Gwybod sut i gynnal cartref diogel a saff	1.1 Nodi risgiau i ddiogelwch yn y cartref
	1.2 Esbonio sut i gadw cartref yn ddiogel
2. Gallu glanhau cartref yn effeithiol	2.1 Dewis a defnyddio offer priodol ar gyfer tasgau glanhau
	2.2 Dilyn cyfarwyddiadau syml wrth ddefnyddio cynhyrchion glanhau
3. Gallu rheoli gwastraff ac adnoddau	3.1 Dosbarthu gwastraff y cartref i'w ailgylchu
	3.2 Adnabod ffyrdd o arbed ynni neu ddŵr
4. Gallu cyflawni tasgau cynnal a chadw sylfaenol	4.1 Adnabod pryd mae angen atgyweiriad syml
	4.2 Defnyddio offer syml i gwblhau tasg cynnal a chadw

Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 1	AC 1.1 Gallai risgiau cyffredin gynnwys, e.e. • tân yn dechrau oherwydd bod padell wedi'i gadael ar hob heb rywun yn ei wyllo • rhywun yn baglu dros garthen lac • rhywun yn torri i mewn oherwydd bod ffenestr wedi'i gadael ar agor. AC 1.2 Rhaid i ddysgwyr egluro'r camau y gallant eu cymryd i wella diogelwch, e.e. cloi drysau, gwirio ffenestri, mynediad diogel.
Deilliant Dysgu 2	AC 2.1 Rhaid i ddysgwyr ddewis a defnyddio offer yn annibynnol ar gyfer tasgau penodol, e.e. sugnwr llwch, mop, lliain, ar gyfer arwynebau gwahanol. AC 2.2 Gallai hyn gynnwys e.e. defnydd cywir, rhybuddion diogelwch.
Deilliant Dysgu 3	AC 3.1 Gallai hyn gynnwys e.e. • rhannu poteli plastig i'r bin ailgylchu penodol • golchi caniau bwyd cyn eu gwaredu • gwahanu cardbord oddi wrth wastraff cyffredinol. AC 3.2 Gallai hyn gynnwys e.e. • diffodd offer • lleihau'r defnydd o ddŵr.
Deilliant Dysgu 4	AC 4.1 Gallai hyn gynnwys e.e. • sylwi bod bwlb golau mynd allan • adnabod bod angen newid batri mewn teclyn rheoli o bell • gweld bod sgriw ar ddolen cwpwrdd yn rhydd. AC 4.2 Rhaid i ddysgwyr gwblhau tasg syml gyda mwy a mwy o annibyniaeth, e.e. tynhau, rhoi batris newydd.

Maes Profiad Dysgu	Iechyd a Lles
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae datblygu iechyd a lles corfforol yn dod â manteision am oes.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 4 - Unigolion iach, hyderus, yn barod i arwain bywydau boddhaus fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Llythrennedd / Rhifedd a Digidol
Sgiliau Cyfannol	Cynllunio a threfnu
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Defnyddio cynhyrchion a deunydd ecogyfeillgar mewn tasgau cartref i gefnogi byw'n gynaliadwy.

Themâu Trawsbynciol Perthnasol

Thema	Rhesymeg
Lleol/cenedlaethol/rhyngwladol	Annog arferion byw cynaliadwy.

Lefel 1

Teitl yr Uned: Rheoli a Chynnal Cartref

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM099

Lefel: Un (1)

Gwerth Credyd: Un (1)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 10

Nod yr Uned: Datblygu sgiliau dysgwyr mewn amrywiol agweddau ar reoli'r aelwyd a gwaith cynnal a chadw sylfaenol gartref i hyrwyddo annibyniaeth, gan ganolbwyntio ar ddiogelwch a chynaliadwyedd.

Egwyddorion Cynyddu

Cam Cynnydd 4 - Gallaf ddadansoddi'r cysylltiad rhwng newidiadau corfforol ac emosiynol. Gallaf addasu fy ymddygiad i gefnogi fy iechyd corfforol ac emosiynol, a gallaf weithio ar y cyd i gynllunio a mireinio cryfderau a meysydd i'w gwella.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):	Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):
1. Deall sut i reoli diogelwch a sicrwydd y cartref	1.1 Esbonio risgiau yn y cartref a sut i'w hatal
	1.2 Esbonio sut i gynnal diogelwch cartref
2. Gallu trefnu glanhau'r tŷ	2.1 Dewis a threfnu offer ar gyfer tasg lanhau
	2.2 Paratoi trefn lanhau syml
3. Gwybod sut i reoli adnoddau'n gynaliadwy	3.1 Disgrifio'r gofynion ailgylchu yn eu hardal leol
	3.2 Esbonio manteision lleihau'r defnydd o adnoddau
4. Gwybod sut i reoli adnoddau'n gynaliadwy	4.1 Adrodd am faterion cynnal a chadw yn briodol
	4.2 Defnyddio offer yn ddiogel i gwblhau tasg gynnal a chadw

Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 1	AC 1.1 Rhaid i ddysgwyr esbonio risgiau a chyflwyno dulliau atal, gan ddangos achos ac effaith o leiaf tri risg e.e. • Disgrifio sut i atal tanau cegin drwy gadw eitemau tanllyd i ffwrdd o'r hob. • Esbonio'r risg o beryglon baglu fel teils carped rhydd. • Disgrifio sut i storio cemegau glanhau peryglus yn ddiogel i ffwrdd o fwyd. AC 1.2 Rhaid i ddysgwyr esbonio tair ffordd y gallant gynnal diogelwch cartref e.e. • amlinellu'r camau i wirio holl gloi ffenestri • esbonio pwysigrwydd gosod larwm lleidr os yw ar gael • amlinellu sut i adnabod galwr wrth y drws yn ddiogel cyn ei agor.
Deilliant Dysgu 2	AC 2.1 Rhaid i ddysgwyr ddewis a pharatoi adnoddau'n annibynnol ar gyfer tasgau penodol e.e. • casglu bwced, mop, a glanhawr lloriau ar gyfer llawr y gegin • casglu glanhawr gwydr a lliain di-lint ar gyfer drychau • dewis sugnwr llwch a gwirio'r bag/hidlydd cyn ei ddefnyddio. AC 2.2 Rhaid i ddysgwyr baratoi trefn realistig • creu siart wythnosol ar gyfer sychu llwch a sugnô • cynhyrchu rhestr ddyddiol ar gyfer gwagio biniau • paratoi nodyn atgoffa misol i lanhau'r ffenestri.
Deilliant Dysgu 3	AC 3.1 Rhaid i ddysgwyr ddisgrifio sut mae deunydd yn cael eu hailgylchu'n lleol . AC 3.2 Rhaid i ddysgwyr gynnwys buddion amgylcheddol ac ymarferol e.e. • disgrifio sut mae troi'r thermostat i lawr yn arbed arian ar filiau • esbonio sut mae cawodydd byrrach yn arbed dŵr • disgrifio effaith amgylcheddol lleihau plastigau untro

Deilliant Dysgu 4 AC 4.1 Rhaid i ddysgwyr allu adrodd problem cynnal a chadw, gan gynnwys disgrifio'r broblem yn glir a defnyddio'r dull mwyaf priodol e.e.

- cwblhau ffurflen adrodd nam sylfaenol ar gyfer tap sy'n diferu
- anfon e-bost at landlord/gofalwr am swits golau sydd wedi torri
- adrodd ar lafar am lwybr gwlyb ar wal i oruchwyliwr.

AC 4.2 Rhaid i ddysgwyr ddangos eu bod wedi cwblhau tasg yn annibynnol ac yn ddiogel e.e.

- defnyddio allwedd Allen i dynhau cymal dodrefn pecyn fflat
- defnyddio tyrnsgriw i osod cap batri ar larwm mwg
- defnyddio lefel wirod i wirio a yw silff yn syth.

Maes Profiad Dysgu	Iechyd a Lles
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae datblygu iechyd a lles corfforol yn dod â manteision am oes.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 4 - Unigolion iach, hyderus, yn barod i arwain bywydau boddhaus fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Llythrennedd / Rhifedd a Digidol
Sgiliau Cyfannol	Cynllunio a threfnu
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Defnyddio cynhyrchion a deunydd ecogyfeillgar mewn tasgau cartref i gefnogi byw'n gynaliadwy.

Themâu Trawsbynciol Perthnasol

Thema	Rhesymeg
Lleol/cenedlaethol/rhyngwladol	Annog arferion byw cynaliadwy.

Lefel 2

Teitl yr Uned: Rheoli a Chynnal Cartref

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM100

Lefel: Dau (2)

Gwerth Credyd: Un (1)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 10

Nod yr Uned: Datblygu sgiliau dysgwyr mewn amrywiol agweddau ar reoli'r aelwyd a gwaith cynnal a chadw sylfaenol gartref i hyrwyddo annibyniaeth, gan ganolbwyntio ar ddiogelwch a chynaliadwyedd.

Egwyddorion Cynyddu

Cam Cynnydd 5 - Gallaf werthuso'r cysylltiad rhwng newidiadau corfforol ac emosiynol, gan ddewis yn annibynnol o ystod o strategaethau i wella fy iechyd corfforol ac emosiynol i a phobl eraill.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):	Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):
1. Deall diogelwch cartref ac ymateb i argyfyngau	1.1 Asesu peryglon mewn amgylchedd cartref
	1.2 Cyfiawnhau ymatebion priodol i argyfyngau yn y cartref
2. Gallu cynllunio ac adolygu hylendid y cartref	2.1 Cynllunio trefn lanhau ar gyfer amgylchedd cartref
	2.2 Gwerthuso effeithiolrwydd dulliau neu gynhyrchion glanhau
3. Gwybod sut i reoli adnoddau'n gynaliadwy	3.1 Esbonio ffyrdd o leihau'r defnydd o ynni neu adnoddau
	3.2 Cymharu dulliau o waredu gwastraff
4. Gallu cyflawni ac adolygu tasgau cynnal a chadw	4.1 Dewis offer ar gyfer tasg cynnal a chadw
	4.2 Gwneud tasg cynnal a chadw
	4.3 Gwerthuso effeithiolrwydd tasg cynnal a chadw

Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 1 AC 1.1 Rhaid i ddysgwyr asesu peryglon a lefel y risg, e.e. nodi pa faterion sy'n fwy difrifol a pham (e.e. risg tân o gymharu â pherygl bach).

AC 1.2 Rhaid i ddysgwyr gyfiawnhau pam fod gweithredoedd penodol yn briodol, e.e. pam y rhoddir blaenoriaeth i wagio mewn sefyllfa tân.

Deilliant Dysgu 2 AC 2.1 Gallai hyn gynnwys amledd ac arwynebedd.

AC 2.2 Mae dysgwyr yn gwerthuso beth a weithiodd yn dda a beth y gellid ei wella ar gyfer tasg lanhau wedi'i chwblhau, gan gynnwys cymharu addasrwydd cynhyrchion ar gyfer arwynebau.

Deilliant Dysgu 3 AC 3.1 Rhaid i ddysgwyr esbonio dulliau a'u heffaith (ymddygiadau ac allbynnau arbed ynni).
Gallai hyn gynnwys e.e.

- cyfrif arbedion posibl o wahanol fesurau effeithlonrwydd ynni
- cyfrifo'r gwahaniaeth cost rhwng bylbiau LED a bylbiau halogen dros flwyddyn
- penderfynu faint o ddŵr sy'n cael ei arbed drwy osod hippo-bag mewn tanc toiled. Cyfrifo effaith lleihau'r thermostat 2%.
- penderfynu faint o ynni sy'n cael ei arbed drwy sychu dillad yn yr awyr yn lle defnyddio sychwr dillad.

AC 3.2 Rhaid i ddysgwyr gymharu opsiynau (e.e. ailgylchu neu wastraff cyffredinol) a chyfiawnhau pa un sy'n fwy priodol yng nghyd-destun penodol e.e.

- Cymharu compostio gartref â chasglu gwastraff gwyrdd gan yr awdurdod lleol.
- Gwerthuso manteision cynlluniau "Teracycle" ar gyfer plastigau anodd eu hailgylchu o'i gymharu â gwastraff cyffredinol.
- Cymharu effaith rhoi eitemau i siopau elusen a banciau ailgylchu tecstilau.
- Cymharu'r defnydd o fwydwr gwastraff bwyd â bin bwyd ar ochr y palmant.

Deilliant Dysgu 4 AC 4.1 Rhaid i ddysgwyr ddewis offer ac esbonio pam eu bod yn addas (yr offeryn cywir ar gyfer y swydd) e.e.

- Penderfynu ar y bit drilio a'r plwg wal penodol sydd eu hangen i osod drych trwm ar wal bwrdd sment.
- Dewis y graean cywir o bapur tywod a'r math o baratöwr ar gyfer uwchgylchu cadair bren.
- Penderfynu ar y math o wasier sydd ei angen i drwsio tap cywasgu sy'n diferu.
- Dewis y llenwr priodol ar gyfer crac mewn nenfwd.

AC 4.2 Rhaid i ddysgwyr gyflawni o leiaf un dasg cynnal a chadw arferol yn annibynnol, e.e. tynhau ffitiad, newid batri, neu gwblhau atgyweiriad sylfaenol yn ddiogel.

AC4.3 Rhaid i ddysgwyr werthuso pa mor effeithiol oedd y dasg, e.e. a ddatrwyd y mater, beth a weithiodd yn dda, a beth y gellid ei wella. Gallai'r dystiolaeth gynnwys myfyrdod ysgrifenedig, llafar neu recordiad byr.

Maes Profiad Dysgu	Iechyd a Lles
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae datblygu iechyd a lles corfforol yn dod â manteision am oes.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 4 - Unigolion iach, hyderus, yn barod i arwain bywydau boddhaus fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Llythrennedd / Rhifedd a Digidol
Sgiliau Cyfannol	Cynllunio a threfnu
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Defnyddio cynhyrchion a deunydd ecogyfeillgar mewn tasgau cartref i gefnogi byw'n gynaliadwy.

Themâu Trawsbynciol Perthnasol

Thema	Rhesymeg
Lleol/cenedlaethol/rhyngwladol	Annog arferion byw cynaliadwy.